No. 219. 1834.

BREDASCHE **COURANT.**

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws-Blad.

Zondag en Maandag **14** *en* **15** *September.*

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

BREDA. — De belgische bladen van heden zijn van belang ontbloot. Zij melden niets anders dan dat eenige leden uit de commissie voor de belangen van de belgische katoen-industrie eene bijeenkomst met den minister van binnenlandsche zaken hadden gehad; en dat voorts het rapport van de commissie der kamer van afgevaardigden, wegens de vragen door de fabrikanten in katoenen-stoffen aan de kamer gedaan, in een' voor de verzoekers gunstigen zin gesteld was. — Den 17den dezer zou het gedeelte van den ijzeren spoorweg tusschen Leuven en Thienen op nieuw worden aanbesteed. — Te Antwerpen waren gisteren genoteerd: Belg. 98; Nap. 86; Sp. perpet. 5 pCt. 37, 37⅝; 3 pCt. 25¾, 26.

F R A N K R I J K.

PARIJS, den 10den September.

Van de Spaansche grenzen zijn bij het gouvernement geene nadere berigten ingekomen. De dagbladen van Bordeaux en Bayonne bevestigen slechts dat don *Carlos* andermaal naar Biscaye is geweken.

De kolonel *Caradoc*, die zich thans alhier bevindt, heeft gisteren aan de redactie van den *National* een brief ter plaatsing gezonden, waarbij hij zekere particuliere correspondentien, die door de koningsgezinde dagbladen onder zijnen naam werden medegedeeld, geheel miskent, en met de verklaring eindigt, dat zijne achting voor de verdiensten van den generaal *Rodil* en voor den goeden geest, die het leger der koningin bezielt, hem de overtuiging geeft, dat de strijd reeds lang zoude geëindigd zijn, indien niet plaatselijke omstandigheden den opstand begunstigden; dat intusschen, al mogt dezelve nog eenigen tijd duren, de uitkomst niet twijfelachtig kan zijn.

Te Bordeaux heeft men op den 5den dezer een vaartuig in beslag genomen, dat vier-en-dertig kisten met geweren aan boord had, [illegible] meent, voor de insurgenten waren bestemd, en op de kust van Biscaye moesten worden aan wal gebragt [illegible]

— Volgens nadere berigten uit Madrid heeft de kamer van afgevaardigden werkelijk, in hare zitting van den 1sten dezer, over de petitie beraadslaagd, welke door eenige leden der oppositie werd ter tafel gebragt. Het schijnt dat men vrij algemeen van gevoelen was, dat de beginselen in dit voorstel, als zoo vele waarborgen van de individuele vrijheid, ontwikkeld, allezins voor de natie waren geschikt, en meerendeels reeds tot de vooronderlijke wetten behoorden. Echter waren er eenige der vertegenwoordigers, met name de markies *van Fulces* en de heer *Santasé*, die het ongeraden achtten, in eenen zoo onrustigen tijd als die welken men thans beleeft, met eene verklaring » van de regten van den mensch" voor den dag te komen, daar men toch ieder oogenblik konde genoodzaakt zijn door exceptionele wetten de pas aangenomene beginselen ter zijde te stellen. De oppositie, den heer *Lopez* aan het hoofd, konde zich met dit gevoelen niet vereenigen en beweerde hoofdzakelijk, dat de natie, daar het onlangs uitgevaardigd koninklijk statuut de regten van het gouvernement naauwkeurig had omschreven, naar billijkheid kon vorderen, dat men ook hare regten pligtmatig erkende, hetgeen des te meer noodzakelijk was, omdat dezelfde beginselen in de oudere wetten met zoo vele ongerijmde bepalingen waren vereenigd, dat men zich daar niet wel mede konde te vreden stellen. Een der ministers eindelijk het woord gevraagd hebbende, bestreed insgelijks het voorstel als ontijdig en ondoelmatig. Bij de stemming echter werd hetzelve met 71 tegen 38 stemmen aangenomen.

Den volgenden dag ging men tot de artikels-gewijze discussie over, en werd, gelijk gisteren is vermeld, de eerste bepaling met eene beslissende meerderheid goedgekeurd. Ten aanzien van de tweede staakten de stemmen, en daar de voorzitter in zulk een gewigtig punt van het voorregt zijner beslissende stem geen gebruik wilde maken, gelukte het den heer *Martinez de la Rosa*, dit als eene verwerping te doen beschouwen; waarna de zitting werd opgeheven. Volgens particuliere berigten verhinderde zulks echter niet, dat de ministers zich dadelijk na den afloop dier zitting hebben vereenigd, eene depeche aan de koningin-regentes zonden, en volgens sommigen hun ontslag hadden gevraagd. De heer *de Toreno*, meende men, zoude in allen geval in het ministerie blijven en welligt aan het hoofd van het nieuw te vormen kabinet worden geplaatst.

— Koning *Lodewijk Philips* vertrekt, zoo men zegt, nog deze week naar Compiegne, en zal voorts de meeste zijner domeinen bezoeken.

— De nieuw benoemde Turksche gezant aan het Fransche hof is met een aanzienlijk gevolg te Straasburg aangekomen.

— De minister van binnenlandsche zaken heeft zoo in de hoofdstad als elders last gegeven, dat men eene algemeene telling zoude doen van alle de vuurwapenen, die in de winkels der wapensmeden gevonden worden.

— Uit Rheims schrijft men van den 6den dezer, dat de werklieden aldaar, na te vergeefs op verhooging van loon te hebben aangedrongen, den arbeid weder hebben opgevat.

— Heden (10 *September*) was de fondsnotering als volgt: 5 pCt. 104,30; 3 pCt. 75,95; Nap. renten 93,20; Sp. perpet. 5 pCt. 55¾; 3 pCt. 25¾; Cortes 43 drie achtste.

N E D E R L A N D E N.

BREDA, den 15den September.

Bij art. 7 van Z. Ms. besluit van 25 Julij dezes jaars is bepaald, dat de met verlof zijnde onder-officieren en verdere manschappen van de dienstdoende schutterijen, op een der eerste dagen van elke maand, en die der rustende telken twee maanden zullen worden geinspecteerd. Volgens eene missive van het Departement van Oorlog zal het mouvement der bataillons mobiele schutterij in het algemeen slechts in de eerste dagen der maand September zijn afgeloopen, zoo dat het houden der eerste inspectie door de dienstdoende schutterijen uitgesteld wordt tot in de eerste dagen der maand October, en voor de rustende tot in de eerste dagen der maand November aanstaande; zullende ten opzigte van het houden der inspectien nadere instructien worden uitgevaardigd.

— Bij eene dispositie van den directeur-generaal van oorlog is bepaald, dat schutters, welke aanvankelijk het onbepaald verlof boven het in dienst blijven hebben verkozen, en zich later aanmelden, om weder in de presente sterkte van het corps te worden gebragt, daartoe niet zullen mogen worden toegelaten, dan op vertoon van een gemotiveerd schriftelijk verzoek van het bestuur der gemeente, tot welke zij behooren, doch welk verzoek alleen zal kunnen worden gedaan, in geval de schutters, ten behoeve van welke het geschiedt, geene middelen van bestaan hebben, noch in de gelegenheid zijn, om door werk als anderzins in hun onderhoud te voorzien. — De kommandanten der schutterijen zullen ook, bij gelegenheid der inspectien, ter kennis van de schutters brengen, dat hun bij voortduring de weg openstaat, om zich, onder vorige bepalingen, voor de land- of zeemagt, of wel voor de dienst in de Oost-Indien te verbinden.

— Naar men verneemt, zijn thans de gemeente-besturen, van de zijde van het departement van binnenlandsche zaken, onderrigt geworden, dat het Z. M. behaagd heeft, bij besluit van 7 Augustus jl., No. 2, onder zekere bepalingen, den directeur-generaal voor de Marine te magtigen, om, te beginnen met de toen loopende maand Augustus, aan de zich bij de zeedienst bevindende vrijwilligers, achtervolgelijk een onbepaaldelijk verlof te verleenen, onder dezelfde verpligtingen, welke aan de schutters en miliciens, buitenlandsche zeevarenden zijn opgelegd, namelijk om naar hunne haardsteden terug te keeren, en zich te verbinden, om bij de eerste oproeping terug te komen, en zich niet buiten het rijk te verwijderen zonder borgstelling, in voege als zulks, bij koninklijk besluit van 15 Maart bevorens, is voorgeschreven.

— Uit 's Hage meldt men, dat er tot dus verre nog geene benoeming, ter vervanging van den luit.-generaal *de Kerens*, als directeur-generaal van oorlog, heeft plaats gehad. Men sprak er van, dat hij zou opgevolgd worden door den graaf *van Limburg*.

— Men zal zich herinneren, dat de stad Utrecht het eerst het voorbeeld gaf, om aan de terugkeerende schutters, met voorloopig of tijdelijk verlof, door het aanbouwen van huizen en bergplaatsen, arbeid te verschaffen, en alzoo armoede voor te komen. Eene ruime deelneming leverde het bewijs op, dat de ingezetenen de wijze maatregelen van het stedelijk bestuur bekrachtigden en goedkeurden. Bij voortduring waren deze manschappen werkzaam gebleven, en de aanbouw van gemelde huizen en bergplaatsen heeft nog bovendien tot ondernemingen van bijzondere personen uitgelokt. Thans echter, bij het met onbepaald verlof terug keeren van een niet minder groot aantal verdedigers des Vaderlands, [illegible] vorigen jare, beschouwt het Stedelijk bestuur van Utrecht [illegible] als nuttig, dat aan zoodanigen onder dezelve, welke [illegible] nen kring van werkzaamheden nog niet hebben kunnen hervatten,

wederom gelegenheid tot verkrijging van werk worde verschaft. Te dien einde heeft het Bestuur ter kennis van de ingezetenen gebragt, mitsgaders van zoodanige verSerd personen, welke tot bereiking van zoodanig oogmerk, schoon op eene kleindere schaal, ter voltooijing der aangevangen kade tot deelneming open te stellen, mogten verlangen mede te werken, dat de Raad der stad zich heeft vereenigd met het daartoe gedaan voorstel, en onder nadere goedkeuring van hoogergezag heeft vastgesteld een plan tot aanbouw van nog zes woonhuizen en van twee werkplaatsen, waardoor de voormelde aangevangen kade van het Begijnenplein tot aan de Oude Graht bij de Waardpoort, geheel zal kunnen worden voltooid. Tot den 13den September aanstaande is de inschrijving opengesteld voor degenen, welke daaraan zouden wenschen deel te nemen. De kennisgeving te dien einde wordt aldus besloten: » Eindelijk durven burgemeester en wethouderen zich vleijen, dat zij van de welbekende gezindheid van Utrechts vermogende ingezetenen tot ondersteuning van ieder nuttige en naar de tegenwoordige omstandigheden berekende onderneming mogen verwachten, door krachtdadige medewerking, tot verwezenlijking van hetzelve te mogen worden in staat gesteld, waardoor dan ook tot verfraaijing der stad aan die zijde zeer veel zal worden toegebragt. Tot aanmoediging van welke onderneming de jaarlijksche uitloting en overneming van een veertigste gedeelte der aandeelen voor rekening dezer stad, bij den stedelijken raad, onder hoogere goedkeuring, is toegestemd; terwijl de uitvoering van den aanbouw dier huizen en werfplaatsen aan bijzondere kommissarissen zoude worden opgedragen. Wij twijfelen niet of deze, loffelijke inschrijving zal ook thans het gevorderde bedrag beloopen.

D U I T S C H L A N D.

FRANKFORT, den 10den September.

Uit Koningsbergen schrijft men, dat Z. M. de Koning van Pruissen, na op den 2den dezer het aldaar vereenigd legerkorps in oogenschouw te hebben genomen, zich over de houding der troepen ten hoogsten voldaan heeft verklaard, en ten bewijze zijner tevredenheid gelastte, dat de troepen naar hare vorige kantonnementen, en de landweer naar hare woningen zouden terug keeren.

Zijne Majesteit de Koning van Pruissen heeft den Russischen veldmaarschalk, prins *Paskewitsch van Warschau* de orde van den Zwarten adelaar met brillanten gelieven te verleenen.

— Van den Rijn schrijft men dd. 10 september als volgt: Heden ochtend heeft de kommanderende generaal van het zevende armee-korps, Vrijheer *von Muffling*, op de Golsheimer heide, eene groote wapenschouwing gehouden over de tot dit armee-korps behoorende 14de divisie. Vervolgens werden eenige evolutien uitgevoerd, die morgen en overmorgen zullen worden voortgezet. De troepen hadden het gewone voortreffelijke voorkomen, en het geheel leverde, door de weêrsgesteldheid begunstigd, een waarlijk indrukwekkend militair schouwspel op.

— Volgens berigten uit Bremen, houden de landverhuizingen uit Duitschland naar Noord Amerika steeds aan. Men rekent, dat hun getal in dit jaar wel 15,000 zal bedragen, terwijl het gansche getal gedurende ieder der beide voorgaande jaren niet boven de 10,000 is gestegen. Zij komen meest uit de zuidelijke streken van Duitschland, hoezeer er onlangs ook een honderdvijftigtal uit Hanover zijn geweest. De meeste landverhuizers worden naar de haven van Baltimore overgebragt, van waar zij verder worden vervoerd naar de westelijke provinciën, in welke zij zich nederzetten.

— De hervatte werkzaamheden der Duitsche bondsvergadering schijnen met grooten ijver te worden voortgezet, en er vertrekken meermalen couriers naar Weenen en Berlijn. Ook merkt men op, dat de voorzitter der militaire bonds-commissie, de generaal *van Welden*, drukke conferentiën met den voorzitter der vergadering houdt, waardoor het gerucht eener veranderde organisatie van het bondsleger op nieuw veld wint.

— De provinciale regeringen in het Groot-Hertogdom Baden zijn bij aanschrijving van 28 Augustus gelast geworden, om aan alle censoren, dagbladschrijvers en drukkers bekend te maken, dat het voortaan verboden is om in dagbladen op de plaatsen, waar eene of meer zinsneden door de censuur geschrapt mogten worden, wit papier te laten; moetende de tekst onafgebroken tot het einde doorloopen, waartegen evenwel vrijgelaten wordt, om, indien door dergelijke doorschrappingen de stof niet genoegzaam mogt zijn tot vulling van het blad, aan het einde daarvan een gedeelte wit te laten, mits zonder eenige vermelding van de reden daarvan. Overtredingen van deze bepaling worden met eene geldboete van 5 tot 10 rijksdaalders gestraft. Voorts is bepaald, dat ook zoodanige artikelen, welke uit vreemde, zelfs uit Duitsche in een der bondsstaten uitkomende dagbladen overgenomen worden, aan de censuur moeten worden onderworpen, even als of het oorspronkelijke artikelen waren.

— Uit Weenen wordt van den 2den dezer gemeld: » De graaf de *Monthel*, gewezen Fransche minister, die hier het sieraad van alle gezelschappen was, is in zijne geestvermogens gekrenkt. Den kiem dier ziekte heeft hij zeker reeds lang met zich rondgedragen, en men vermoedt, dat de omwenteling der Julij-dagen en derzelver gevolgen, waardoor vooral ook zijn geslacht zwaar getroffen is, de eerste aanleiding daartoe gegeven hebben. Aangenaam werden zijne vrienden voor eenigen tijd verrast, toen zij hoorden, dat de graaf *de Monthel*, die weduwenaar is, door de hand der jonge en schoone gravin *Hiéron* eene vergoeding voor zijne menigvuldige treurige lotgevallen zoude erlangen; zij hoopten, dat deze verbindtenis zoude strekken om het inwendige hartzeer des graven, hetwelk niettegenstaande zijnen aangenamen toon in den omgang, nu en dan bij hem doorblonk, zoo niet geheel weg te nemen, dan toch aanmerkelijk te lenigen. Maar deze hoop werd verijdeld. Naauwelijks was deze schijnbaar zoo gelukkige verbindtenis gesloten, of men bespeurde dat de ziekte verergerde; dezelve openbaarde zich eerst door vlagen van de allerdiepste zwaarmoedigheid, en is thans, nadat de heer *de Monthel* zich met zijne jonge vrouw naar Praag begeven heeft, in volslagen waanzin overgegaan, wordende de graaf onophoudelijk door het denkbeeld gekweld, dat hij naar het schavot gesleept wordt, om voor het verraden van staatsgeheimen gestraft te worden. De laatste berigten uit Praag houden echter in, dat zijn toestand eenigzins verbeterd was."

— Onder dagteekening van den 12 augustus schrijft de *Oostenrijksche Beobachter* uit Konstantinopel:

» Omtrent de gebeurtenissen in Syrien is men hier bij voortduring in de grootste onzekerheid. Volgens het *Journal de Smyrne* van den 2den dezer, is *Mehemed*-ali op den 2den julij met zijne vloot te Jaffa aangekomen, en aldaar met den zoon van den vorst der Drusen in onderhandeling getreden; *Ibrahim*-bassa daarentegen zoude nog altijd te Jeruzalem door de opstandelingen zijn ingesloten, en meende men, dat hij moeite zoude hebben zich met zijnen vader te vereenigen. De tijdingen daarentegen, die men van den 17den julij uit Alexandrien heeft ontvangen, vermelden, dat *Ibrahim*-bassa zich te Jaffa bij zijnen vader had vervoegd, en met hem besloten had eenen aanval op Naplous, als het middenpunt van den opstand te beproeven, waartoe werkelijk het leger was opgebroken. De insurgenten hadden zich ten gevolge dezer beweging onderworpen, zonder echter hunne wapenen uit te leveren."

De *Augsburgsche Zeitung* deelt van den 17den augustus het volgende mede:

» De opstand in Syrien is sedert de aankomst van *Mehemed*-ali gedempt, en men beweert, dat ook reeds de hoofdzetel der opstandelingen, Naplous, in handen van den overwinnaar is gevallen. Op aanraden van den Engelschen konsul te Alexandrien, den oversten *Campbell*, heeft *Mehemed*-ali intusschen besloten de verwonnelingen zeer zacht te behandelen, en met hen eene overeenkomst te treffen, die ook door den zoon van den Drusen Vorst en *Ibrahim*-bassa werd onderteekend. Daarbij is vastgesteld, dat voortaan de uitvoer van ruwe zijde, van boomwol, van het leder en andere artikelen vrij zal zijn; dat men slechts eene zeer matige belasting op de rijst en het zout zal heffen, en dat eindelijk de gedwongene werving geheel zal worden afgeschaft. Men ziet hoe gevaarlijk de geest der bevolking moet zijn, dat *Mehemed*-ali zich tot zulke voorwaarden heeft verstaan, en zijn geliefd stelsel heeft opgegeven. Voorzeker heeft de raad van den Engelschen konsul daarbij veel invloed gehad, want de belangen der Engelschen werden door het stelsel tot nu toe gevolgd al te zeer bedreigd, om daarvan de uitbreiding rustig toe te zien. Wat het Fransch gouvernement van deze plotselinge verandering zal zeggen, staat te bezien. De Porte is thans overtuigd dat zij wel gedaan heeft, den raad harer bondgenooten te volgen, en aan den strijd geen deel te nemen."

PLIGTBESEF.

Wij hebben in een voorgaand artikel betoogd, dat wat de zedekunde aangaat, men zich niet te verheffen hebbe op de leeringen van het liberalismus, althans, als men naar de vruchten den boom wil leeren kennen. Te dier gelegenheid spraken wij van het voorgevallene te Giessen, en het komt ons belangrijk genoeg voor, om deze zaak nog van eene andere zijde te beschouwen. Het oogmerk van het voorgevallene, ter gelegenheid van de teregtstelling van Dr. *Schulz*, is niet alleen verfoeijelijk, onder een zedelijk oogpunt, het is hoogst verderfelijk voor den staat, als men uit een regterlijk standpunt de zaken overziet. Wat moet er toch worden van de Regterlijke magt, indien zij kan of mag bestuurd worden door toejuichingen of bedreigingen? Altijd hebben wij ons van het Regtswezen het hoogste denkbeeld van eerlijkheid, geregtigdheid, regtvaardigheid en standvastigheid gevormd, en wij hebben geloofd, dat in beschaafde maatschappijen de onkreukbare bediening der Regtsbedienaren ...

der Natie. In die onkreukbare regtsbediening vinden alleenleden der burgermaatschappij, van den hoogsten in magt tot den nederigsten burger toe, veiligheid voor zijnen persoon, regten en bezittingen; zijne eer en zijn leven zijn daaraan toebetrouwd, en dat land zal men kunnen regt gelukkig noemen, waar de regterlijke magt haren roem vindt in de getrouwe bedeeling des Regts!

Wij hebben gemeend, dat bij de toeneming van beschaving, bij meerder licht in alle vakken van wetenschap, en bij een helder begrip der voorschriften eener voortreffelijke Godsdienstleer, de misbruiken, gepleegd door het middel der regterlijke magt, eindelijk zouden afgeschaft geworden zijn: doch wij hebben juist in die landen, waar men zegt dat de verlichting het meest zigtbaar is, zoo als in Frankrijk, Belgie, enz., de grootste en schandelijkste misdrijven ongestraft gezien, ja zelfs schijnbaar gewettigd. Wij ontgaven het ons, dat er opzettelijk bedrog had plaats gegrepen, omdat wij zoo gaarne geloof hechten aan de onkreukbaarheid der Regters, dat plegtanker onzes vertrouwens op onschendbaarheid van verkregene regten; doch de uitkomst heeft ook onze verwachtingen [illegible] gesteld. Het is intusschen gelukkig, dat niet over geheel Europa dat verderfelijk licht eener duivelsche verlichting tot heden [illegible] opgegaan, een licht, 't welk door haren gloed alles verteert en vernietigt, geheel ongelijk aan dat zachtere, meer weldadige licht eener verstandelijke geestbeschaving, welke het hart verbetert, en die, door haren verwarmenden gloed, aandrift geeft tot het betrachten van goede daden, wier verhevenheid en grootheid, niet het verderf der menschen op den ontzaggelijken puinhoop van verwoeste instellingen, en in den dood van welvaart, orde en tevredenheid, als haren triomf, uitroepen; maar op de heiligheid des regts, gesteund in de bekrooning der zedelijkheid, en in het wederkeerig vertrouwen, in stille rust en handhaving der orde, hare grootste zege vinden.

De Duitsche regters hebben zich eervol gekweten van hunnen pligt, en zij hebben getoond, dat zij begrip hadden van hunne verpligtingen, welke, hoe zwaar die soms ook wezen mogen, manmoedig en zonder omzien behooren vervuld te worden. Dan, wij vragen het, waar moet het heen? De zoogezegde liberalen schreeuwen hoog, om de onafhankelijkheid der regterlijke magt, maar met welke bedoelingen geschiedt zulks? Is dat, opdat elke factie zich daarvan kunne bedienen? Is dat, opdat de regterlijke magt, alzoo een speelbal van elken hartstogt, van elke in het verborgen handelende vereeniging de verachtelijke handlanger zoude zijn? Waarschijnlijk is het teeken, dat, waar men veelal voor [illegible] voordragt [illegible] als het ware een [illegible] om daarmede het zedelijk gevoel en het onergdenkend verstand der eenvoudige volksklasse te verschalken. In ons Vaderland is de regterlijke magt, ten gevolge waarschijnlijk van wigtige oorzaken, door de Wet nog niet bekleed met dat aanzien en die onafhankelijkheid, welke haar toekomt; doch de algemeene denkwijze der natie heeft haar bereids opgevoerd tot zulk een hoog standpunt, dat het eene roekeloosheid wezen zoude, om, van welken kant de aandrang ook komen mogt, eenige gegronde hoop te voeden op de mogelijkheid, ter beswalking van hare onkreukbare regtsbedeeling. En hierdoor levert de natie een bewijs, dat zelfs, bij gebrekkige instellingen, de regte weg kan betreden worden, wanneer pligtgevoel en zedelijkheid het rigtsnoer aangeven. Intusschen is het te bejammeren, dat dergelijke feitelijkheden, als men onlangs te Giessen tegen Regters in de uitoefening hunner bediening heeft durven plegen, geschied zijn; en wij bedroeven er ons des te meer over, omdat de verspreiding van het kwaad schielijke vordering maakt in eenvoudige harten, en dat het zoo moeijelijk is, om te beletten, dat het gestrooide goede zaad niet verstikt worde. Men mag zich overtuigd houden, dat zij, welke met hunne verfoeijelijke bedreigingen de Regters hebben getracht te verschrikken, en zich hebben opgeworpen tot eene hoogere regtbank, om de uitspraken der erkende en bestaande wetsorganen te herzien; dat deze, zeggen wij, meenen goed gehandeld te hebben, en of uit kwalijk geplaatst medelijden, of uit verbasterde zeden, of met partijhaat, gelooven iets betamelijks en pligtmatigs gedaan te hebben. En van waar dan die verderfelijke en alle geregtigheid omverwerpende beschouwing der zaken, indien ze niet ontstond uit die leeringen van het Liberalismus, welke, sedert men dezelve heeft verkondigd, de treurigste bewijzen gegeven hebben, van derzelver onuitvoerlijkheid en onoepasselijkheid in landen, waar de Christelijke Godsdienst niet enkel beleden, maar betracht en nageleefd wordt. — Gode zij dank, dat de Voorzienigheid gewaakt heeft over ons Vaderland, en ons bewaard heeft voor den schadelijken invloed van leeringen en [illegible], welke, zoo zij bij ons ontvangen werden, de omkeer van het staatsgebouw zouden ten gevolge hebben, en [illegible] der Nederlandsche zeden en het erkend braaf karakter der Natie, te gelijk 's lands eer en roem zouden beswalken en uitwisschen! dat genadiglijk verhoed worde!

B.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND. — Volgens de laatste berigten uit *Stuttgard* beloofde de Vereeniging van Natuuronderzoekers en Artsen, welke in die stad den 18den dezer moet geopend worden, zeer talrijk te zijn. De komst van 150 buitenlanders was aangekondigd, waaronder de Bergwerkkundige BOLEFSKY uit *Rusland* en Professor GEMELLARO uit *Catania* in *Sicilie*, welke door hunne respectieve Regeringen tot de Vereeniging afgevaardigd zijn. De Afdeeling der Mineralogen en Artsen zou denkelijk de talrijkste zijn. De Boekhandelaar J. G. COTTA had het voornemen, aan de Vergadering een voorstel te doen tot de uitgave van Jaarboeken der Duitsche Natuuronderzoekers, waartoe bereids VON HUMBOLDT en GAUSZ hem hunne medewerking hadden toegezegd. — De uitdrukking *vertaal-fabriek*, welke wel eens gegeven is aan de lieden, die, van het vertalen enkel eene broodwinning makende, allerlei vruchten, rijp en groen, van vreemden bodem overbrengen, is in *Duitschland* geene overdrevene uitdrukking meer, en er zijn werkelijk lieden, die met deze kostwinning een aanzienlijk vermogen hebben bijeengebragt. En evenwel, hoe wordt een vertaler betaald? vier, vijf, zes gulden het blad, acht op het hoogst, zoo hij eenige vermaardheid heeft. Doch hij heeft eene werkplaats, en in die werkplaats bevinden zich een twintigtal leerlingen, aan wie hij de kopij verdeelt, gelijk men aan de Zetters op eene Drukkerij doet. Hij verzamelt dan deze brokken, ziet het geheel nog eens over, en, daar hij veel werk heeft, en aan zijn werkvolk geen weinig betaalt, zoo houdt hij op het eind van het jaar nog een aardig sommetjen over. De spoed, waarmede deze vertaal-fabrieken hun werk afleveren, is inderdaad opmerkelijk. Een Leipziger Boekhandelaar ontving *Les Ecorcheurs* van D'ARLINCOURT, 2 deelen in 8°. Hij brengt het werk bij het Hoofd van eene vertaal-fabriek. „Mijnheer, zegt de Boekverkooper, „'t is van daag Dingsdag, ik wenschte de vertaling van „dit werk Donderdag avond geheel in orde te hebben; en in den avond van Donderdag werd de vertaling van het geheele werk bij den Boekverkooper geleverd.

BELGIË. — Door een Besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 31 Julij ll. is de Heer VAN HASSELT belast met de bijeenzameling van alle dichtstukken van Belgische schrijvers, zoo in het Vlaamsch als in 't Fransch, voor zoo verre zij geschikt zouden zijn in een of twee verzamelingen opgenomen te worden, waarvan de uitgave alsdan door het Ministerie van Binnenlandsche Zaken zal bezorgd worden. Een rijke voorraad van voortbrengselen der oude Vlaamsche poëzij is in 't bezit van de Heeren SERRURE en WILLEMS. Het is te hopen dat de Heer VAN HASSELT daarvan gebruik zal kunnen maken. — De Schilder NAVEZ, die op de laatste tentoonstelling te *Parijs* eene groote schilderij had gezonden, voorstellende *Athalia en Joas*, heeft bij die gelegenheid van Koning LODEWIJK FILIPS eene groote gouden fraai bewerkte medaille ontvangen, welke een gewigt heeft van drie oncen. De Russische Schilder BRULOFF en NAVEZ zijn de eenige buitenlandsche schilders, aan wie deze onderscheiding is te beurt gevallen. — De Baron DE REIFFENBERG heeft van nieuw werk aangekondigd, 't welk eerstdaags ter perse zal gaan en waarop reeds eene inteekening geopend is. Het zal den volgenden titel voeren: *Essai d'une bibliothèque historique de la Belgique ou double répertoire par ordre alphabétique et par ordre systématique de la plupart des ouvrages qui ont traité de la Belgique sous le rapport du sol, de l'homme, de la société civile et politique, avec des notes critiques et une table des auteurs.* Het werk zal uit twee boekdeelen bestaan, elk ongeveer van 500 bladzijden, in twee kolommen gedrukt. De prijs is voor de inteekenaars op 20 franken bepaald, buiten inteekening op 30.

NEDERLANDEN. — In geen opzigt wordt aan de verdiensten van Nederlanders bij voortduring buitenslands meer regt gedaan, dan in de waardering der uitstekende begaafdheden hunner schilders. Niet alleen worden de uitmuntende voortbrengselen der oude Nederlandsche schilderschool voor de hoogste prijzen verkocht, maar de regte kunstliefhebbers trachten ook met de levensbijzonderheden van derzelver vervaardigers en met de eigenaardigheden van ieders kunsttalent bekend te worden. Zoo vindt men in een der laatste nommers van een wekelijks uitkomend Fransch Kunstblad, een kort berigt over FILIPS WOUWERMAN of WOUWERMANS, en [illegible] wordt hulde gedaan aan WOUWERMANS vaderstad, *Haarlem*, als de geboorteplaats van meer dan honderd schilders, waarvan velen eene groote vermaardheid hebben gekregen, als VAN DE VELDE, BERCHEM, RUISDAEL, HEMSKERK, HUCHTENBURG, DUSART en anderen. In dit korte levensberigt vindt men aangeteekend, dat het Museum te *Parijs* in 1810 [illegible] schilderijen van WOUWERMAN bezat, dat in 1730 de Parijsche graveur MOYREAU het ondernam de stukken van dezen schilder in plaat te brengen, waarvan hij bij zijnen dood in 1762 de 89e plaat voltooid had, en dat na dezen graveur LEBAS, BEAUMONT en STRANGE door hunne graveernaald dezelfs uitmuntende kunstwerken hebben in prent gebragt. „WOUWERMAN, dus eindigt het berigt, „heeft het portret van Ph. WOUWERMAN gemaakt. Men vindt „in de edele kalme en zeer uitdrukking van zijn gelaat, dat onderscheidend kenmerk der hoofden van zijne jagers, welke hij dikwijls „door een geestvollen glimlach bezielde. Deze schilder is gestorven den

» 19 Mei 1668, Deschamps, een bevoegd kunstregter, heeft een beredeneerd » [illegible] zijner werken geschreven, en in den Catalogus van Winkler » en in dien van het kabinet van P. Dionval, vindt men de volledigste » lijst der werken, welke van Wouvermans bekend zijn." — Er is wederom een nieuw Nederlandsch Tijdschrift aangekondigd, onder den titel van *Jaarboeken voor de Israëliten in Nederland.* In de aankondiging van dit werk, vindt men omtrent den aard en de strekking van dit werk, het volgende: Bij den gevorderden staat van beschaving en geestontwikkeling onder onze geloofsgenooten, is het velen wenschelijk voorgekomen, dat ook in *Nederland*, even als in *Duitschland* en andere landen, een of ander tijdschrift mogt het licht zien, meer bijzonder voor de belijders van de Israëlitische godsdienst bestemd. Men verlangde zulk een tijdschrift, ten einde daarin onderwerpen, voor de Israëliten van aanbelang, behandeld te vinden; om godsdienst en zedekunde onder hen voort te planten, kennis onder hen meer en meer uit te breiden; om de geschiedenis der Israëliten van vroegeren tijd te herinneren, en van lateren en den tegenwoordigen tijd bij te houden; om liefde voor Koning en geboorteland onder hen aan te wakkeren en te bevestigen; om verder aan de Israëliten de gelegenheid te geven, voortbrengselen van hunnen geest, nopens geloof, geschiedenis of letteren, die anders niet in het licht kwamen, op eene gepaste wijze wereldkundig te maken; om onpartijdig de werken beoordeeld te vinden, die door of over Israëliten verschijnen. Nog wenschte men zulk een tijdschrift, om de belangen der Israëliten ontwikkeld te zien, en, eindelijk, om hun eene, in hunnen smaak vallende, lectuur van uitspanning aan te bieden. Eenige Israëliten hebben zich vereenigd, om, voor zoo veel in hen is, tot de verwezenlijking van dit ontwerp bij te dragen, door de uitgave van bovengemelde *Jaarboeken.* Zie hier de schets van indeeling der vakken en onderwerpen, welke in het tijdschrift zullen worden behandeld: I. Afdeeling. *Kerkelijke en Ambstberigten.* *a.* Opgaven en uittreksels van decisien, verordeningen enz., van het kerkelijk hoofdbestuur voor de Israëliten in *Nederland.* *b.* Benoeming tot en vacatures bij functien van het Israëlitische kerkgenootschap. *c.* Berigten nopens de bestaande genootschappen ter bevordering van godsvrucht, van liefdadigheid enz., onder de Israëliten in *Nederland.* II Afdeeling. *Bijzondere berigten.* *a.* Nopens de Israëliten in *Nederland.* *b.* Nopens de Israëliten in andere landen. III. Afdeeling. *Verslagen van Boeken.* *a.* Van boeken nopens de Israëliten, in *Nederland* uitkomende. *b.* Van boeken nopens de Israëliten, buiten 's lands in het licht gegeven wordende. *c.* Van algemeen zedekundige en wetenschappelijke werken. IV. Afdeeling. *Mengelingen.* *a.* Oorspronkelijke stukken. *b.* Ingezondene bijdragen. *c.* Vertalingen.

Berigten uit het gebied van Kunsten en Nijverheid.

Octrooijen, in Engeland verleend aan:

W. [illegible], voor eene verbetering aan de geweren, bestaande daarin dat de vaterhand, welke gewoonlijk het wapen even boven de kolf vasthoudt, om met den wijsvinger den haan af te trekken, meer vooruit gebragt wordt, en wel op het zwaartepunt, alwaar het geweer, even als een pistool, van een ronde knods voorzien is, alwaar even buiten de trekker, die dan met een geleider op de veer van het slot achteruit loopt om den *haan* over te halen, geplaatst is.

John Batiste Constantine Torassa, voor een middel, om witlood te fabriceren, daarin bestaande, eenvoudig lood als gewone hagel in eenen bak te doen, met water te bedekken en dezen bak in zoodanige beweging te brengen, dat de hagels of loodkorrels elkander fijn wrijven, waarna de stoffe tot poeder gedroogd wordt en volkomen aan het oogmerk beantwoordt.

Richard Holme, voor een middel, om stoom te verkrijgen en meerdere warmte aan te brengen, bestaande: 1) In eenen meer geschikten ketel, om stoom te bekomen. 2) In het middel om stoom te verdikken, en 3) zoodanige brandstof te bezigen, waarbij eene vermeerderde warmte verkregen wordt.

Wanneer men de jongst ingezamelde haver, gedorscht, aan paarden voedert, is dit in vele opzigten zeer schadelijk; maar dit nadeel wordt geheel weggenomen, wanneer de haver in *stroo* of in de *aren* gevoederd wordt.

Als een middel, om de druiven spoedig en goed te doen rijpen, wordt aanbevolen, de ranken over een *leijen* dak te leiden, omdat dit de warmte der zon opneemt en aan de druiven mededeelt. Een pannendak, mits in zoodanige helling liggende, dat het met de zon, als deze in den Meridiaan komt, eenen regten hoek maakt, zal dezelfde voordeelige uitkomst opleveren.

In Frankrijk heeft men ontdekt, dat vele molenaars de *gemalen tarwe* of *bloemmeel* met een poeder van beenderen, zand, krijt of steen vermengen, welke praktijk zelfs bij het builen niet ontdekt kan worden, en niet alleen bedriegelijk en hoogst strafbaar, maar ook zeer schadelijk voor de gezondheid is. De volgende wijze wordt echter tot ontdekking van dit bedrog opgegeven. Men neemt een weinig bloemmeel, zoo laag mogelijk uit den zak, doet het in een glas met water, wel doorgeroerd en eenigzins gezonken zijnde, giet men van tijd tot tijd het water er af en ander er bij, als wanneer de vreemde stoffe eindelijk op den bodem van het glas zal blijven liggen. Op gelijke wijze kan men ook onderzoeken, in hoe verre suiker en andere gemalene stoffe met zoodanige vreemdsoortige deelen, om de wigt te verzwaren of de massa te vermeerderen, vermengd zijn, en ook de hoeveelheid *zand*, waarmede aangemaakte *metselkalk* of *tras* vermengd is.

Te Breda bij BROESE en COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.